

100
REIZEN
DIE JE LEVEN
VERANDEREN

ONTDEK DE MAGIE VAN REIZEN

VOORWOORD

Wat was de mooiste reis van je leven? En wat was het meest onvergetelijke moment tijdens die reis? Een vraag die makkelijker te stellen is dan te beantwoorden. En ik kan het weten. Het afgelopen jaar heb ik dit gevraagd aan honderden mensen die de wereld rondgereisd hadden, en vaak liet het antwoord lang op zich wachten. Maar dat antwoord was het wachten altijd waard.

Door de kwaliteit van de antwoorden was het selecteren van de beste honderd reacties voor dit boek erg lastig. Met de verhalen die ik heb gekozen wil ik de enorme verscheidenheid overbrengen van manieren waarop reizen je leven positief kunnen beïnvloeden. Deze ervaringen zijn uniek zoals wij dat zelf ook zijn, zowel in hun verloop als in de manier waarop ze invloed hebben op het leven van de verteller ('De ervaring').

Voor sommigen was het beste moment zo belangrijk dat het een waterscheiding was tussen 'voor' en 'na'. Dit gold zeker voor mij: mijn eerste reis naar India betekende een transformatie in mijn leven (blz. 8). Daar, aan de oever van de rivier de Ganges, besepte ik dat de grootste tragedie van mijn leven niet zou zijn om te sterven, maar om niet echt geleefd te hebben. Ook het leven van acteur, regisseur en schrijver Andrew McCarthy werd duidelijk in tweeën gedeeld. Toen hij de Camino de Santiago in Noord-Spanje liep (blz. 36), verwachtte hij zijn speciale moment niet, maar het kwam toch. Het was er niet een van vreugde en blijdschap, maar van tranen en verdriet. Pas later besepte hij hoe belangrijk het was geweest.

Andere momenten waren hoogtepunten, avonturen of bijzondere prestaties in het leven van de reiziger, zoals de beklimming van de Half Dome in Yosemite (blz. 60), 11.000 km langs de kusten van de Middellandse Zee fietsen (blz. 80) of jezelf bewijzen dat het moederschap je avontuurlijke geest niet zal beteugelen (blz. 84). Voor Katalin Thomann in Tibet was het simpelweg het vinden van de liefde van haar leven (blz. 42).

Familiebanden zijn voor de meesten van ons essentieel, dus is het geen verrassing dat die soms een rol spelen in de geweldigste momenten. Cristian Bonetto reisde met zijn moeder naar Alexandrië in Egypte, waar zij als kind had gewoond. Hij zag daar dingen waarover hij talloze

verhalen had gehoord, maar, belangrijker nog, ontdekte ook een andere prachtige kant van de vrouw die hem had grootgebracht (blz. 12).

Geconfronteerd worden met je eigen geschiedenis of die van anderen is aangrijpend, en kan het belang van een moment bepalen. Het kan de geschiedenis zelf betreffen, zoals bij Duff Batty, die getuige was van Nelson Mandela's eerste toespraak als vrij man (blz. 22) of om een reis terug in de tijd gaan, een reis naar een vergeten verleden. Een ontroerend voorbeeld hiervan was Emma Thomsons bezoek aan de Soedanese piramiden van Begrawiya (blz. 90).

De kracht en grootsheid van wilde dieren kan ook grote invloed hebben op het leven van de aanschouwer, of het nu gaat om een fascinerende ontmoeting met een berggorilla (blz. 62), een vluchtige glimp van een sneeuwlui-paard (blz. 208) of een langverwachte tijger (blz. 92). Ook de schoonheid en de indrukwekkende omvang van onze leefomgeving drukten hun stempel op reizigers die hun beste momenten beleefden bij de eindeloze kosmos, spectaculaire woestijnen, glinsterende stedelijke skylines of afkalvende gletsjers. Hoe grootser de achtergrond, hoe meer we in staat lijken om onze plek op deze planeet in perspectief te zien. Zoals Adrian Phillips (blz. 194) zo treffend zegt: 'Hoe vreemd het ook klinkt, niets is meer bevrijdend en zelfs opwindender dan het ervaren van een gevoel van onbeduidendheid.'

En ten slotte zijn contacten met onze medemensen vaak sleutelmomenten in ons leven. Je openstellen voor anderen, zelfs ten koste van de best uitgedachte plannen, kan tot beloningen leiden waarvan je nooit had durven dromen. Zoals mijn vader zegt: 'Je bent er. Geniet ervan.'

Matt Phillips

NOORD-AMERIKA

ZUID-AMERIKA

Stille Oceaan

Atlantische Oceaan

Cultuur

Avontuur

Wilde dieren

Geschiedenis

Reis

Omgeving

LEVEN EN DOOD AAN DE OEVER VAN DE GANGES

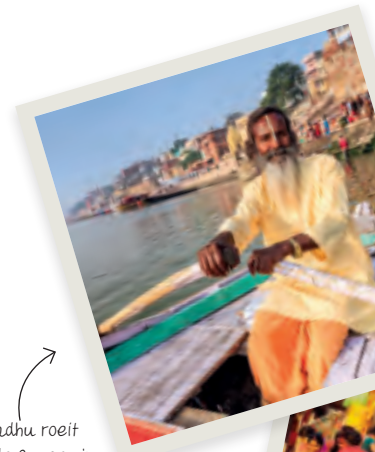
VARANASI, INDIA

Ik ging voor het eerst in mijn leven alleen reizen, en hoewel het misschien een beetje melodramatisch klinkt, was ik bang dat ik niet meer thuis zou komen. India riep, maar in mijn rugzak zaten 300 injectienaalden. Nog maar enkele weken daarvoor had ik te horen gekregen dat ik mezelf om de 12 uur in de maag moest injecteren met bloedverdunner. Hoewel ik vreselijk bang was voor de dood, moest ik gewoon gaan. Ik was een succesvolle jonge geoloog, maar niet gelukkig met mijn leven; ik hoopte dat dit soloavontuur de schop onder mijn kont zou zijn die ik zo nodig had.

Ik kwam terecht in Varanasi, misschien wel de meest overweldigende stad in India. Het is een bijzonder heilige plek voor hindoes om te sterven (en te ontsnappen aan de kringloop van geboorte, dood en reïncarnatie); hier komen grote aantallen Indiase pelgrims naartoe die het einde van hun leven voelen naderen. Lijken zien is aan de orde van de dag. Al meteen na aankomst werd er een voorbijgedragen. De straten zijn vol van leven en armoede, en van alle aanblikken, geluiden en geuren die daarbij horen. De situatie was intenser dan ik me ooit had voorgesteld, laat staan ervaren. Maar toen ik op de westoever van de Ganges stond en over de brandstapels heen naar de grassige uiterwaarden aan de overkant keek, voelde ik me ineens heel kalm en vredig.

Door Matt Phillips

Een sadhu roeit over de Ganges in Varanasi

Onder: veel hindoes willen een plekje op de trappen bij de Ganges

Pelgrims baden in de rivier om hun zonden weg te spoelen

De ervaring

Aan de oever van de Ganges bezag ik leven en dood, en dat wakkerde niet alleen mijn liefde voor India maar ook die voor mijn eigen leven aan. Mijn belangrijkste inzicht? Dat de grootste tragedie niet is om te sterven, maar om niet echt geleefd te hebben. Ik kreeg gelijk. Die bange jonge geoloog kwam niet meer thuis. Ik wel.

De praktijk

Varanasi dateert vermoedelijk al uit de 12e eeuw v.C. en is een van 's werelds oudste bewoonde steden. Maar pas twee millennia later werd de stad belangrijk, toen de Indiase theoloog Shankaracharya de verschillende stromingen van het hindoeïsme verenigde.

Er zijn hier al duizenden jaren brandstapels en die vlammen continu.

Pelgrims komen hier echter niet alleen om te sterven en te worden gecremeerd bij Manikarnika Ghat, maar ook om zich in de Ganges te laten schoonwassen van hun zonden en om de rivier zelf te aanbidden.

De Ganges is het indrukwekkendst bij zonsopgang, wanneer de rivier en de ghats (trappen bij het water) glinsteren in het eerste licht van de dag, en bij zonsondergang, bij het *ganga aarti* in Dashashwamedh Ghat. Bij dit ritueel krijgt de godin Ganga vuur aangeboden; men zet dan talloze *diya* (kleischalen) met bloemen en een kaars in de rivier. Deze gloeiende eerbetonen die in het donker over de zwarte Ganges drijven, bieden een ongelooflijke aanblik.

Per trein, bus en vliegtuig is Varanasi goed te bereiken vanuit de rest van India.

AANWEZIG BIJ DE TOESPRAAK VAN MANDELA

KAAPSTAD, ZUID-AFRIKA

Ik was nog maar net negentien en reisde door Kaapstad, toen de aankondiging kwam waarop de hele wereld had gewacht: Nelson Mandela zou eindelijk vrijkomen. Hier moest ik bij zijn, al raadde iedereen het me af.

Toen ik naar het stadhuis liep, viel meteen het lawaai op dat werd geproduceerd door de massa van naar schatting 250.000 mensen op de Parade. Ik zag het cordon van de gepantserde oproerpolitie die probeerde de stroom mensen te stoppen, maar wist me erdoorheen te werken en voegde me bij de meute.

Hoewel ik een bleke Engelsman ben en op een cameraploeg van de BBC na geen andere witte mensen zag, was ik geen moment bang. Ik voelde iets wat ik niet eerder had ervaren (en ook nooit weer heb gevoeld): een energie die pulseerde en tintelde door mijn hele lichaam. Alles was zo puur en scherp: de geur van zweet en alcohol, overal het zwart, groen en geel van het ANC, de hypnotiserende gezangen in een taal die ik niet verstond en de omhelzingen van Jan en alleman.

Toen Mandela verscheen, was de explosie van geluid letterlijk adembenemend. Ik was net zo uitzinnig van vreugde als alle andere mensen, maar kon helaas nauwelijks wat zien. Totdat een jonge Zuid-Afrikaan me wenkte om bij hem boven op een paar verkeerslichten te gaan zitten. Na een warme omhelzing keken we naar de sprekende Mandela en het feest van de menigte, totdat het donker werd.

Door Duff Batty

De ervaring

Het was zowel nederig stemmend als indrukwekkend om getuige te zijn van zo'n cruciaal moment in het leven van deze geweldige man en in de geschiedenis van Zuid-Afrika. Ook leerde ik op mijn instinct te vertrouwen; op die dag was dat magisch.

De praktijk

Hoewel Mandela helaas niet meer onder ons is, is zijn leven nog steeds erg verweven met het land waarvoor hij zoveel heeft opgeofferd. Voor veel Zuid-Afrikanen is de herinnering aan hem en zijn waarden diep in hart en geest geworteld, en nog steeds cruciaal in hun leven. Voor de bezoeker is zijn invloed duidelijk door de vele plaatsen waar hij is vereeuwigd.

De bekendste Mandela-locatie bij Kaapstad is Robbeneiland, het gevangeneiland in Tafelbaai waar hij achttien van zijn jaren achter de tralies doorbracht. Het staat nu op de werelderfgoedlijst van UNESCO en er zijn dagelijks rondleidingen (robben-island.org.za).

Op het Nobelplein aan het Victoria & Alfred Waterfront staan naast een bronzen standbeeld van Nelson Rolihlahla Mandela nog drie andere sleutelfiguren, eveneens Nobelprijswinnaars die betrokken waren bij Zuid-Afrika's weg naar democratie: Nkosi Albert Luthuli, aartsbisschop emeritus Desmond Tutu en ex-president F.W. de Klerk.

Gezien het belang van Mandela's eerste toespraak als vrij man heeft de gemeente nu plannen voor een levensgroot standbeeld van hem op het balkon waar hij op 11 februari 1990 sprak.

Links: de grote man op 11 februari 1990, eindelijk vrij na 27 jaar gevangenschap

Boven: krantenkoppen met de grote aankondiging

BETOVERD DOOR LEEUWEN

NATIONAAL PARK GIR, GUJARAT, INDIA

Onze open jeep hobbelde over de smalle zandweg door het teakbos van nationaal park Gir. Eerlijk gezegd was ik niet heel enthousiast toen ik 's ochtends vroeg wakker werd gemaakt om een park te bezoeken waar de zeldzame Aziatische leeuw zich maar zelden laat zien. Onze gids wees wat vlinders aan. Mijn reispartner geeuwde. Het eerste wat mijn aandacht trok, was een wild zwijn dat op hol sloeg. Het zwarte, borstelige beest rende voor ons uit alsof zijn leven ervan afhing. Waarom werd duidelijk toen naast ons iets goudkleurigs opdook. Een leeuwin sprong op de weg en wierp zich op haar prooi. De beesten rolden in het stof; het ene dier probeerde te ontsnappen, het andere wilde dat voorkomen. Net als wij keken onze gidsen met wijd opengesperde ogen toe.

Het gekrijs eindigde toen de kaken van de kat de bebloede keel van het zwijn grepen.

Ik hoorde een zacht geluid aan de andere kant van de jeep en draaide me instinctief om... daar, op een armlengte afstand, stond een grote mannetjesleeuw met prachtige manen, en zijn betoverende ogen keken mij aan. Dit was een Aziatische leeuw, een van de laatste van zijn soort. Hij zag er trots en machtig uit. Ik moest mezelf bedwingen niet mijn hand naar hem uit te steken.

We keken elkaar slechts een paar tellen aan, maar het leek een eeuwigheid. En toen was hij weg en versmolt weer met de bomen zonder dat iemand anders hem had opgemerkt.

Door Korina Miller

De ervaring

Ik zat tussen een leeuw en het vrouwtje dat zijn lunch regelde. Dit had angstaanjagend kunnen zijn en bloederig kunnen aflopen, maar het was een moment van pure schoonheid. Ik realiseerde me hoe ver we van de wilde natuur af staan, en wat een voorrecht het is om daar getuige van te zijn.

De praktijk

Het 1412 km² grote nationaal park Gir (girnationalpark.in) is het laatste

toevluchtsoord van de Aziatische leeuw. Het ligt tussen de steden Veraval en Junagadh in Gujarat, en is bereikbaar vanuit het dorp Sasan Gir. Daar gaan overdag bussen heen vanuit Veraval (1 uur) en Junagadh (2 uur). Naar Sasan Gir rijden ook treinen vanuit Junagadh (2¼ uur, reserveren niet mogelijk) en Veraval (1½ uur).

De beste tijd om het park te bezoeken is tussen december en april, maar het is geopend van half oktober tot half juni. Er gaan

driemaal per dag jeepsafari's (6.30 u, 9.30 u en 15.30 u), die door de week ₹ 4800 kosten en in het weekend ₹ 6000. Er is elke dag een beperkt aantal toegangsbewijzen beschikbaar, dus het is aan te raden om te reserveren. Bij het dorp zijn een aantal lodges, met als beste de Asiatic Lion Lodge met zijn rieten daken (asiaticlionlodge.com).

Rechts: de populatie Aziatische leeuwen in het beschermde nationaal park Gir telt nu meer dan 500 dieren; midden 20e eeuw waren ze bijna uitgestorven.

BLIK IN ACTIEVE VULKAAN

NATIONAAL PARK ASO-KUJU, KYUSHU, JAPAN

Ik hield angstvallig mijn adem in toen de rotorbladen van de helikopter ons omhoog trokken. Zoiets had ik nog nooit meegemaakt, en ik bedacht dat dit

nog het meest leek op het gevoel van vrijheid dat je ervaart wanneer je vliegt in je dromen. In een oogwenk zaten we op hoogte en mijn angst zakte langzaam weg, zodat ik me kon ontspannen en de omgeving in me kon opnemen. We gleden sierlijk over het landschap heen en in de krachtige middagzon zagen we de schaduw van de helikopter te zien op het weelderige groen rondom het nationale park.

Het gebladerte maakte plaats voor een rotsachtige helling, en we klommen naar de krater van de Aso, de grootste actieve vulkaan van Japan. Als fotograaf zie ik de wereld altijd graag vanuit een andere hoek, en daar kon je hier echt wel van spreken.

Ik greep mijn camera om het binnenste van deze reus vast te leggen. Zwijgend manoeuvreerde de piloot ons over de opening van de krater, en ik staaarde vol bewondering naar het borrelende meer. We bleven even hangen, zodat ik snel een paar plaatjes kon schieten, en toen cirkelden we langs de hele rand van de krater.

Toen de piloot ons later met deskundige precisie aan de grond zette, ervoer ik een mengeling van opluchting, opwinding en verwondering.

Door James Gabriel Martin

Gelieve niets aan te raken als je naast de piloot zit

De Aso is de grootste actieve vulkaan van Japan

De ervaring

De opwindende mix van emoties die bij het opstijgen en landen door me heen ging zal me voor altijd bijblijven. Ik heb een waardevolle les geleerd: soms komen de grootste momenten in ons leven wanneer we uit onze comfortzone stappen en griezelig, onbekend terrein betreden.

De praktijk

De vulkanische caldeira van de Aso (in Japan liefkozend Aso-san genoemd) bestaat uit vijf pieken die in nationaal park Aso-Kuju liggen, tussen Kumamoto en Beppu op Kyushu, het op twee na grootste eiland van Japan. Helikoptervluchten worden door diverse touroperators georganiseerd, zoals Saga Aviation (sgc-air.co.jp). Opties variëren van een vlucht van 2 minuten over de velden aan de voet van een van de toppen (¥ 3000) tot een trip van 10 minuten over het centrum

van de actieve Nakadake-krater (¥ 13.000). Andere organisaties (insidejapantours.com) bieden een helikoptervlucht als onderdeel van een pakket, met een verblijf van vijf nachten, vervoer en excursies met gids.

Het gebied is geologisch actief en de Aso heeft in 2016 nog een grote uitbarsting gehad. Zware aardbevingen komen ook voor in de regio en kunnen ertoe leiden dat wandelroutes soms niet begaanbaar zijn. De informatie over toegangsroutes op de website van de Aso (aso.ne.jp/~volcano/eng) wordt regelmatig bijgewerkt.

Boven: alle angst in de helikopter verdween bij deze blik van dichtbij in de krater van de Aso

REIS NAAR HET MIDDELPUNT VAN DE AARDE

THRIHNUKAGIGUR, IJSLAND

Nadat we over lavarotsen met lichtgevend mos waren geklauterd, die verraderlijke ondergrondse rivieren en kleine watervallen verborgen, bereikte mijn kleine groep de opening van de slapende vulkaan Thrihnukagigur. Als een van de eersten die 120 m diep in de buik van dit natuurbeest zouden worden neergelaten, barstte ik van verwachting en opwinding terwijl ik met moeite het veiligheidstuig aantrok. Toen schuifelde ik dicht naar de rand van de verrassend kleine opening van de vulkaan (het leek meer een put) en liep nerveus over de akelig smalle loopplank die boven de gapende schacht was opgehangen. Met ons zessen gingen we op een soort glazenwassersplatform staan voor onze afdaling richting het middelpunt van de aarde.

Een schokje en daar gingen we. De schacht werd veel breder toen we in de eigenlijke krater kwamen. Wat ik niet verwachtte was de uitbarsting van kleur: de muren, die nat waren van het smeltwater, glinsterden in schitterend oranje en geel. Het leek wel alsof ik in een schilderij van Picasso viel.

Op de bodem aangekomen voelde ik me duizelig. Miljoenen jaren geschiedenis waren te zien op deze wanden, van vulkaanuitbarstingen tot verstoringen in de vorming van de planeet; ik zou maar 20 minuten hebben om dit alles in me op te nemen. En toen keek ik omhoog naar de enige uitweg, het kleine oog in het plafond van de krater dat me van bovenaf aanstaarde.

Door Chris Zeiher

De ervaring

Toen ik later mijn stoofpot van schapenvlees deelde met de geadopteerde poolvos van het kamp, besepte ik dat het niet alleen de wilde schoonheid was die me overweldigde, maar ook de oeroude grootsheid van Thrihnukagigur. Nooit had ik me zo klein en kwetsbaar gevoeld, en tegelijk zo verbonden met de kracht van onze kostbare planeet.

De praktijk

Thrihnukagigur ligt 1 uur van de hoofdstad Reykjavik in het zuidwesten van IJsland en is gemakkelijk bereikbaar. Het is aan te bevelen om de Inside the Volcano-ervaring van tevoren te boeken (kr 42.000; insidethevolcano.com). Om veiligheidsredenen is toegang tot de slapende vulkaan alleen mogelijk in de warmere maanden, tussen half mei en half oktober. Je moet minstens twaalf jaar zijn, al wordt er soms een uitzondering gemaakt.

Op de dag van je afdaling word je opgehaald bij je hotel in Reykjavik of ontmoet je het team op de parkeerplaats van Bláfjöll, het vertrekpunt van de tocht door het bemoste landschap. Vanuit Reykjavik ben je in totaal ongeveer 5 tot 6 uur onderweg. Goede wandelschoenen zijn noodzakelijk voor de wandeling van 50 minuten van en naar het kamp. En vergeet niet om je warm te kleden: ook als het zomer is, blijft het IJsland! In de krater zelf heerst een stabiele temperatuur van ongeveer 5 °C. Wat je meeneemt naar het park, gaat ook mee op het laatste stuk, dus wees zuinig met bagage.

Links: het caleidoscopische interieur van de slapende vulkaan Thrihnukagigur

Boven: het oppervlak en het daglicht lijken ver weg

BIJ DE NAGA BABA'S

HARIDWAR, INDIA

De naga baba's (ook wel naga sadhu's genoemd), naakt, vaak met as bedekt, met dreadlocks en soms met bloemen behangen, zijn de strengste asceten van het hindoeïsme. Ze hebben praktisch overal afstand van gedaan.

De naga's hadden zich met duizenden verzameld voor Kumbh Mela in Haridwar, en waren bij een groot deel van het feest prominent aanwezig. Laat op een avond ontmoette ik een groep die kampeerde bij hun ceremoniële vuurplaatsen aan de oever van de Ganges. Gefascineerd ging ik bij ze zitten. Ik raakte bevriend met Maharaj Phiri Giri Baba. We praatten over het leven en over India, het land waar we allebei waren opgegroeid. Toen het tijd voor me

was om op te stappen zoog hij aan zijn hasprijp en vroeg me om mijn adres. Instinctief gaf ik hem mijn visitekaartje van mijn marketingbaan bij Google. Ik was aangenaam verrast door zijn reactie. Hij had nooit een computer gebruikt, sprak amper Engels en was in zijn jeugd van school gegaan om een leven als asceet te gaan leiden. Maar nu zei hij in het Hindi: 'O ja, Google, belangrijke website.'

Terwijl ik terugliep naar mijn tent zag ik een andere naga baba die opgewonden in een mobiele telefoon praatte en met zijn vinger in de lucht priemde. Van zijn telefoon had hij blijkbaar geen afstand gedaan! Die paradoxen van het moderne India zijn heel vreemd en opwindend.

Door Gopi Kallayil

De ervaring

Misschien maakt deze ervaring duidelijk waarom de Indiase beschaving duizenden jaren heeft overleefd: met de ene voet staat ze stevig in het verleden, terwijl de andere zich voorzichtig op het drijfzand van een opwindende toekomst begeeft. Ook ik hecht aan mijn erfgoed, maar ik houd van vernieuwing en sla graag mijn vleugels uit.

De praktijk

Waar de Ganges uit de Himalaya tevoorschijn komt, ligt Haridwar, de heiligste hindoestad in de staat

Uttarakhand. Hier, bij Har-ki-Pairi Ghat aan de oever van de rivier, zou Visjnoe, de tweede god van de hindoeïstische Drie-eenheid, goddelijke nectar hebben laten vallen en een voetafdruk hebben achtergelaten. Om die reden wordt deze plek druk bezocht door pelgrims, vooral bij Kumbh Mela, het feest dat hier eens in de twaalf jaar wordt gehouden. De stad wordt dan door miljoenen overstroomd.

Er is ook extra veel volk tijdens de *yatra*, het pelgrimseizoen, elk jaar van mei tot oktober. In juli is het er meestal het drukst. Dan komen honderdduizenden gelovigen in de

stad Shiva aanbidden. Er zijn goede verbindingen per bus en trein vanuit Delhi naar Haridwar. Tijdens de *yatra* is het aan te raden om te reserveren.

De volgende Kumbh Mela in Haridwar vindt plaats in 2022, maar naga baba's kun je in India het hele jaar tegenkomen, vooral bij hindoeïeesten en in de Himalaya-regio's.

Links: de naga baba's doen afstand van materialisme en leggen een gelofte van celibaat af

100
REIZEN
DIE JE LEVEN
VERANDEREN

Famous faces from the world of travel, plus Lonely Planet writers, share their most remarkable, poignant and memorable experiences from the road. This collection of inspiring tales, with sumptuous photography and practical details of how to make each trip, encourages readers to think a little differently about the world and reflect on the transformative power of travel. Accounts include a Rwandan mountain gorilla encounter, horse riding with gauchos in Patagonia, and a son journeying with his mother back to Alexandria, the city of her childhood.

**KOS
MOS**

NUR 500
Kosmos Uitgevers,
Utrecht/Antwerpen

